

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Elżbieta Fijałkowska

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.), SA Roman Stachowiak

po rozpoznaniu dnia 24 lipca 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialność z siedzibą w (...)**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 maja 2014 r.

sygn. akt XII C 1192/14

1. oddala zażalenie;
2. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawia do orzeczenia końcowego.

Roman Stachowiak Elżbieta Fijałkowska Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy udzielił powodowi (uprawnionemu) M. S. zabezpieczenia powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości położonej w (...) przy ul. (...) (działki numer (...)), dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...) (...). Dalej idący wniosek o udzielenie zabezpieczenia oddalił.

W uzasadnieniu wskazał, że powód wniósł o uznanie za bezskuteczny aktu założycielskiego pozwanej (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w (...) z dnia 31.10.2013 r. w części, w której pozwana uzyskała własność nieruchomości położonej w (...), przy ul. (...) (działki numer (...)), dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), w celu ochrony wierzytelności powoda M. S. przysługującej mu wobec dłużnika G. K. w wysokości 1 487 910,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16.06.2003 r. do dnia zapłaty wydanemu w sprawie o sygn. akt. XII C 491/09 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na podstawie postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18.10.2013 r., sygn. akt. akt I A Ca 685/13. Wniósł też o zabezpieczenie powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania powyższej nieruchomości.

W dniu 28.10.2013 r. powód złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wniosek o wszczęcie egzekucji w celu wyegzekwowania w/w długu. W dniu 31.10.2013 r. dłużnik G. K. i jego żona M. K. wyzbyli się opisanej w pozwie nieruchomości w ten sposób, że przed notariuszem W. S. dłużnik dokonał przekształcenia dotychczasowej jednoosobowej działalności gospodarczej

prowadzonej pod firmą (...) z siedzibą w (...) w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w (...). Dłużnik sporządził akt założycielski spółki, z którego wynika, że obejmuje wszystkie udziały spółki i pokrywa je swoim majątkiem w postaci m. in. przedmiotowej nieruchomości. Oświadczył za zgodą żony, że przedmiotowe nieruchomości stają się własnością nowopowstałej spółki. W toku postępowania egzekucyjnego okazało się, że dłużnik nie posiada żadnego innego majątku, do którego można skierować egzekucję.

G. K. przenosząc własność nieruchomości na nowopowstałą spółkę działał w celu pokrzywdzenia wierzyciela. Jako że stał się jedynym udziałowcem spółki i osobą uprawnioną do jej reprezentacji przyjąć należy, że nowy właściciel nieruchomości wiedział o pokrzywdzeniu wierzyciela. Miał też świadomość, że nie posiada majątku pozwalającego na pokrycie długu, a zbycie własności nieruchomości spowoduje, że stanie się niewypłacalny w wyższym stopniu niż dotychczas.

Roszczenie powoda jest zatem uprawdopodobnione.

Sąd przyjął, że istnieje także po stronie powoda interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Powód nie uprawdopodobnił, co prawda, że pozwana spółka nosi się z zamiarem zbycia lub obciążenia nieruchomości, jednak prawo takie jej przysługuje. Czynność ta niewątpliwie znacznie utrudniłaby osiągnięcie celu wytoczonego powództwa.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał przepisy art. 730 i art. 730¹ k.p.c. w zw. z art. 755 § 1 k.p.c.

Na postanowienie to zażalenie wniósł pozwany (obowiązany) zarzucając mu naruszenia art. 730¹ k.p.c. poprzez błędne uznanie, iż uprawniony uprawdopodobnił interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia mający polegać na tym, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia, gdy tymczasem do uprawdopodobnienia nie doszło, a Sąd I instancji oparł się o stan hipotetyczny nie mający miejsca w sprawie.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości położonej w (...) przy ul. (...) (działki numer (...)), dla której Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu V Wydział Ksiąg Wieczysty prowadzi księgę wieczystą numer (...) oraz zasądzenie od uprawnionego na rzecz obowiązanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Wniósł też o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z następujących dokumentów:

- wydruku z księgi wieczystej numer (...) (w aktach sprawy) - na okoliczność ustalenia, że obowiązanemu przysługuje prawo własności nieruchomości od blisko 8 miesięcy; obowiązany nie podjął czynności rozporządzających prawem do nieruchomości od blisko 8 miesięcy; w dziale III księgi wieczystej wpisano ostrzeżenie o prowadzeniu postępowania egzekucyjnego z nieruchomości z wniosku uprawnionego,
- wydruku z księgi wieczystej numer (...) (...) (w aktach sprawy) - na okoliczność ustalenia, że: pierwszeństwo przed hipoteką uprawnionego ma hipoteka na kwotę 112 040,86 EUR,
- pisma informacyjnego z dnia 9.05.2014 roku Komornika Sądowego M. P. (w aktach sprawy) - na okoliczność ustalenia, że uprawniony wstrzymał się od przeprowadzenia licytacji z majątku

G. K., J. S. oraz M. K. pomimo, że majątek ten w pełni zaspokaja wierzytelność uprawnionego wraz z odsetkami i kosztami postępowania,

- odpisu zwykłego z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego dla (...) sp. z o.o. (w aktach sprawy) - na okoliczność ustalenia że wartość nominalna udziałów G. K. w tej spółce wynosi 4 910 000 zł, zatem jest wystarczająca do pełnego zaspokojenia wierzytelności uprawnionego wraz z odsetkami i kosztami postępowania,

- operatu szacunkowego dla nieruchomości przy ul. (...) w (...) (załącznik) - na okoliczność ustalenia, że wartość nieruchomości będącej własnością (...) sp. z (...). wynosi 6 656 000,00 zł,
- operatu szacunkowego dla nieruchomości przy ul. (...) w (...) (załącznik) - na okoliczność ustalenia, że wartość nieruchomości zajętej w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym z wniosku uprawnionego, będącej własnością G. K. oraz M. K. wynosi 1 374 000 zł,
- wydruku z księgi wieczystej numer (...) (załącznik) - na okoliczność ustalenia, że nieruchomość nie jest obciążona na rzecz osób trzecich,
- wydruku z księgi wieczystej numer (...) (...) (załącznik) - na okoliczność ustalenia, że nieruchomość nie jest obciążona na rzecz osób trzecich,
- wydruku ze strony Narodowego Banku Polskiego zawierającego kursy średnie walut z dnia 25.06.2014 roku (załącznik) - na okoliczność ustalenia, że średni kurs EUR w dniu składania niniejszego zażalenia wynosi 4,14 zł,
- wydruku ze strony Narodowego Banku Polskiego zawierającego archiwum kursów średnich walut z dnia 20.05.2014 roku (załącznik) - na okoliczność ustalenia, że średni kurs EUR w dniu składania pozwu wynosił 4,19 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie jest niezasadne.

Nie można zgodzić się z poglądem, że powód nie miał interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Pomimo zdefiniowania przez ustawodawcę powyższego wyrażenia nie sposób nie dostrzec faktu, iż samo pojęcie interesu prawnego wywołuje liczne wątpliwości interpretacyjne. Najczęściej interes ten określa się jako obiektywną w świetle obowiązujących przepisów, czyli wywołaną rzeczywistością koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania orzeczenia sądowego odpowiedniej treści. W związku z tym, że celem zabezpieczenia jest udzielenie tymczasowej ochrony prawnej podmiotom potrzebującym, interes prawny istnieje w przypadku, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu „należytej ochrony prawnej”, zanim uzyska on ochronę

definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, w związku z którym następuje udzielenie zabezpieczenia. Z kolei „należyta

ochrona prawna" polega na usunięciu naruszenia albo zagrożenia naruszenia praw uprawnionego. W szczególności nie można zgodzić się z poglądem, że skoro powód nie wykazał, aby pozwany podejmował jakiejkolwiek czynności zmierzające do wyzbycia się posiadanego majątku tj. będącej przedmiotem zabezpieczenia nieruchomości, to nie ma on interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Zbyt późno byłoby przyjmować, że interes jest zagrożony dopiero w momencie, gdy obowiązany podejmie działania mające na celu wyzbycie się majątku. Uprawniony o takiej sytuacji może dowiedzieć się już po zrealizowaniu tych zamiarów. Nie można wprost odwoływać się do poglądów wyrażanych w ubiegłym wieku tak przez doktrynę jak i judykaturę, że zagrożenie zaspokojenia wierzyciela musi być stwierdzone i wykazane w każdym wypadku przez konkretne czynności dłużnika (np. E. Wengerek: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. t. I, s.23, Warszawa 1994 r., orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1961 r., IV CZ 54/61, OSN 1963, nr 6, poz. 114). Te słuszne poglądy w czasach gdy doprowadzenie do zawarcia umowy notarialnej trwały miesiącami a ogłoszenia w prasie dotyczące sprzedaży ruchomości dawały efekt po tygodniach, nie mogą być stosowane w chwili obecnej, gdy – między innymi dzięki procesom cyfryzacji - całkowicie zmieniły się te realia.

Nie można też nie zauważyć, że obecnie przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd powinien wyważyć interesy uprawnionego i obowiązane w taki sposób, żeby zapewniając uprawnionemu należytą ochronę nie obciążać obowiązane ponad potrzebę (art. 730¹ § 3 k.p.c.). Chronione są zatem także interesy obowiązane.

Powód także uprawdopodobnił swoje roszczenie a podnoszone zarzuty nie znajdują podstaw. Zauważyć tu należy, że uprawdopodobnienie, o którym stanowi art. 730¹ k.p.c. nie może być utożsamiane z udowodnieniem roszczenia. Uprawdopodobnienie roszczenia w postępowaniu zabezpieczającym, przy uwzględnieniu treści art. 243 k.p.c. oznacza, że uprawniony przedstawił i należycie uzasadnił twierdzenia, które stanowią podstawę dochodzonego roszczenia. Uprawdopodobnienie dotyczy przy tym dwóch aspektów. Odnosi się ono do okoliczności faktycznych, na których opiera się roszczenie i które powinny być przedstawione, a ich istnienie prawdopodobne w świetle dowodów oferowanych przez uprawnionego, jak i do podstawy prawnej roszczenia, która powinna być również prawdopodobna.

W szczególności bez znaczenia jest twierdzenie, że dłużnik przez 8 miesięcy nie wyzbył się nieruchomości w sytuacji, gdy powodem wszczęcia obecnej akcji pauliańskiej jest właśnie fakt jej wyzbycia się przez dłużnika.

Prawdą jest, że w dziale III przedmiotowej księgi wieczystej figuruje wpis o wszczęciu egzekucji z nieruchomości na wniosek powoda jednakże wpisu dokonano w momencie, gdy dłużnik nie był już jej właścicielem i w tej sytuacji skuteczność tego wpisu może budzić wątpliwości.

Z pisma komornika sądowego M. P. z dnia 9 maja 2014 r. wynika, że na wniosek uprawnionego podejmował szereg czynności egzekucyjnych, które jednak okazały się nieskuteczne. Nieruchomość na ul. (...) nie tylko jest obciążona hipoteką (bez znaczenia czy w kwocie 500 000 zł czy nieco niższej), ale nadto jest zamieszkała, co – przy niechętniej postawie zamieszkałego w niej dłużnika - powoduje kolejne trudności z możliwością zaspokojenia się z niej.

Podkreślić należy, że to do wierzyciela należy wybór sposobu prowadzenia egzekucji, o ile oczywiście nie obciąża obowiązane ponad potrzebę (art. 730¹ § 3 k.p.c.), a takiego zarzutu obowiązany nie podnosi.

Jeżeli dłużnik uważa, że wartość należących do niego udziałów, czy innych nieruchomości, wbrew ocenie uprawnionego, może zaspokoić tego ostatniego, to nie

nie stoi na przeszkodzie by je zbył i zaspokoił wierzyciela. Wierzyciel nie może być zmuszany do ponoszenia dalszych – w jego ocenie - zbędnych kosztów egzekucji.

Bez znaczenia jest też, przynajmniej na obecnym etapie postępowania - okoliczność, że dłużnik ponosi odpowiedzialność solidarną z J. S.. Z istoty solidarności wynika, że to do wierzyciela należy wybór dłużnika, z którego majątku chce się zaspokoić.

Także z treści art. 533 k.c. wynika, że osoba trzecia pozwana w procesie ze skargi pauliańskiej, może zwolnić się może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela tylko gdy zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mienie pozwalające na zaspokojenia wierzyciela należące do dłużnika, który dokonał z pozwanym czynności prawnej a nie jakiegokolwiek innego dłużnika wierzyciela.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Przewidziana jednak w art. 745 k.p.c. reguła, że o kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie, ma przede wszystkim to znaczenie, że tego rodzaju koszty należy traktować, jako element składowy kosztów postępowania w sprawie, w której został wydany tytuł zabezpieczający. W konsekwencji o zasadzie zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego rozstrzygają przepisy art. 98-110 k.p.c., regulujące zwrot

kosztów procesu. W świetle tych przepisów decydujące znaczenie dla orzekania o zwrocie kosztów procesu, a zatem także orzekania o kosztach postępowania zabezpieczającego, ma ostateczny wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.).

Roman Stachowiak Elżbieta Fijałkowska Jan Futro